

GOD BINNEN SCHREEUWEN IN JE LEVEN

Mc 14,32-42 en 15,33-39

In wat volgt is een keuze gemaakt in de teksten van het lijdensverhaal van Marcus. Twee uitdrukkelijke gebedsmomenten komen aan bod. Vooreerst het gebed in Getsemane (14,32-42) en vervolgens het (laatste) gebed van Jezus op het kruis (15,33-39).

Het gebed in Getsemane (Mc 14,32-42)

We staan hier voor een zeer indringende tekst. Nergens ander raken we zo sterk aan de intimiteit en de menselijkheid van Jezus. Jezus levert de ultieme strijd van Zijn leven, het gevecht met de dood. En dat brengt Hem helemaal naar God.

Jezus is op weg met Zijn leerlingen. Ze komen aan in Getsemane, dat betekent “de pers van de (olijf)olie”. De groep van de leerlingen vraagt Hij te gaan zitten, terwijl Hij verderop gaat bidden. Wat dit betekent en betekend heeft voor de leerlingen blijft in het ongewisse. Hebben zij een vermoeden dat Hij én de strijd voert met God én met de dood? Terwijl Hij zich verwijderd, neemt Hij drie leerlingen mee: Petrus, Jakobus en Johannes. Deze heeft Hij ook meegenomen naar het huis van Jaïrus (Mc 5,37) en op de berg Tabor (Mc 9,2). Terwijl Hij hen meeneemt, begint Hij zich ontsteld en beangst te gevoelen. Zo zelfs, dat Hij woorden spreekt die nog nooit gehoord zijn in het evangelie: “Ik ben bedroefd tot stervens toe”. Speelt het een rol dat Judas Hem gaat verraden, dat Petrus Hem gaat verloochenen en dat alle leerlingen zullen vluchten of is het alleen de naderende dood, die Hij graag wil vermijden, die Hem in deze toestand brengt? Aan de drie leerlingen vraagt Hij: “Blijf hier en waak”. Het is de opdracht die al voor het lijdensverhaal aan iedereen gegeven is: “Als het kairosmoment daar is, waak dan” (Mc 13,33-37).

Het is nu dat Jezus naar een derde plaats gaat om bij God te zijn. Hij werpt zich ter aarde, d.w.z. Hij is er met heel Zijn persoon voor God, totaal machteloos, maar in volle overgave. Jezus wil er zijn voor God!

Het is het moment dat Zijn gebed begint. En Hij bidt zeer bewust. Hij richt zich niet zozeer tot God, maar eerder tot Zijn Vader: “Abba”, “Vader”. Het is het grote familiewoord dat hier valt in deze zeer pijnlijke situatie. De betekenis ervan is groot en ruim. Het is een aanspreking, ja zeker. Maar toch eerder een kreet. Hij gooit zich in Zijn Vader en vertrouwt zich helemaal aan Hem toe. Helemaal gepakt en zelfs opgeslorpt door het naderende lijden en de dood, in angst en in volle onrust “kruipt” Jezus in Zijn Vader of schreeuwt Hij Hem binnen in Zijn lijden. Hij wil met Zijn Vader de beslissende keuze maken. Jezus staat (ligt) voor God, God is er voor Hem. Er is de grote wederzijdsheid. Een indringende situatie.

Dit gebed van Jezus is zeer rijk. Drie accenten kunnen aangegeven worden.

1. Jezus vertrekt vanuit zijn ernstige situatie. Hij biedt zijn Vader zijn onrust en angst aan. En, zeer menselijk trouwens, Hij vraagt hem deze beker weg te nemen. Jezus laat aanvoelen te willen ontsnappen aan dit door en door ernstige uur. Toch valt op hoe Jezus niet dramatiseert. Hij blijft sober in zijn gebed. Geen argumentaties, geen veelheid van woorden, maar in vertrouwen zeggen waar het op staat. De beker van lijden en sterven is volgens Jezus moeilijk te drinken. Hij zoekt dit niet. Hij houdt zeker niet van het lijden. Hij dweept er niet mee. Hij wil er vanaf...

2. Deze eigen situatie, die Jezus voor zijn Vader brengt, is opgenomen in een breder geheel. Zijn gebed is immers vergezeld van **een geloofsbelijdenis**: “Voor u is alles mogelijk” (God kan alles). Meer nog. Eigenlijk is zijn gebed erop gebouwd. Jezus begint met deze geloofsbelijdenis. Hij stelt zich onmiddellijk op in een sterke verbondenheid met zijn Vader. En, goed wetend wie de Vader is en wat Hij kan, brengt Jezus zijn verhaal in bloed en tranen. Hij schuift het zijne in in de kennis die Hij heeft van zijn Vader. God krijgt de voorrang en Jezus gaat in de juiste verhouding staan. Hij eist niet, wekt geen vals medelijden, wijst enkel op de ernst van de zaak. Jezus doet recht aan zijn Vader, en... zijn Vader aan zijn Zoon: Hij luistert en onderbreekt Hem niet. Er is wederkerigheid!

3. **“Maar niet wat ik wil, maar wat U wilt”**. De geloofsbelijdenis is op haar beurt vergezeld van een houding, een handelen, en woorden die nog iets willen uitdrukken. Ze verwijzen naar andere woorden in het evangelie: “Jouw gedachten zijn niet Gods gedachten, maar die van mensen” (Mc 8,33). M.a.w. Jezus wil niet handelen volgens menselijke gedachten, aanvoelen en beslissingen. Neen, Hij wil Gods gedachten op de eerste plaats zetten. Hij blijft kiezen voor een logica die deze van God is, niet voor een menselijke logica.

Het is hier dat Jezus zijn beslissing neemt: Hij wil niet zijn leven redden, maar zijn leven geven en schenken; Hij blijft geloven in God, zijn Vader, dat deze aan wie Hij zijn leven geeft, echt leven zal schenken. En in die zin beslist Jezus in volle vertrouwen op God zijn leven in handen te leggen van de mensen (vv. 41-42).

De lezer moet beseffen dat dit kan, dat deze keuze een menselijke keuze is. Ze is weliswaar moeilijk, maar het kan. Daarin gaat Jezus met de kracht van God (en van het gebed) voor. Wel is ze paradoxaal! Dit kan niet genoeg onderlijnd worden. De menselijke logica en haar gedachten hebben het er moeilijk mee. Zij laten verstaan dat dit niet vanzelfsprekend is. En dat weet de evangelist ook. Hij onderlijnt het met de beschrijving van het gedrag van de drie grote leerlingen. Zij haken af. Zij slapen. Terwijl Jezus het moeilijkste moment van zijn leven meemaakt en zich echt moet afstemmen op God, die Hij niet voor niets “Abba” noemt, haken de leerlingen af. Ze vatten de ernst van de situatie niet. Ze kunnen niet waken en bidden (zeker niet in bloed en tranen). “De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak” (v. 38). “Want hun ogen waren zwaar” (v. 40). “Slaap maar door” (v. 41). Petrus slaagt er niet in drie tenten te bouwen, zoals toen op de Taborberg... De paradox doet goed de beslissing uitkomen die Jezus maakt of moet maken. En... ze is wellicht herkenbaar voor de lezer. Het drie keer heen en weer gaan van Jezus drukt eigenlijk iets uit van de spirituele afstand tussen Jezus en Zijn leerlingen (C. Focant), tussen wat Jezus beleeft en wat de leerlingen kunnen (ver)dragen.

Op het kruis (Mc 15,33-39)

De kreet op het kruis “Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?” openbaart nog iets wezenlijks, dat ook in het vorige aanwezig was. Er is toen op gewezen dat Jezus voor God stond en God voor Jezus stond (de wederkerigheid in de relatie). M.a.w. Jezus was God nabij, maar God was ook Hem nabij. Trouwens, dit is het geval geweest in het hele optreden van Jezus. Telkens was God hem nabij.

Op het kruis bereikt dit een hoogtepunt. Op het moment van het sterven roept Jezus op God. Wonderbaar is het dat Hij dit doet met de taal van zijn gelovige en spirituele traditie. Op het unieke moment van het sterven herinnert Jezus zich de woorden uit Psalm 22 en schreeuwt Hij ze tot God. Wat een integratie van leven en geloof! En wat een ontmoeting! De stervende en verdwijnende Jezus roept zijn God aanwezig. Het is de eenzaamheid, het leven voelen

wegvloeien, de dood voelen naderen, het niets zien aankomen. Een grote ernst. En dan op God roepen. Hier past eerbied en stilte.

En tegelijkertijd – Jezus roept tweemaal: “Mijn God” – is dit overgave, zich toevertrouwen aan, zijn geloof uitschreeuwen tegen de grootste achtergrond van ongelof: de dood! Hier past opnieuw eerbied en stilte.

Wat een gebeuren. Zowel Godsverlatenheid als Godsgeloof. Meer nog: tegelijkertijd Godsverlatenheid en Godsvertrouwen. Ze vallen samen. Jezus geeft zijn leven voor zijn Vader, van wie Hij het gekregen heeft en aan wie Hij het al heel zijn leven gegeven heeft. Dit is zeer concreet. Tegelijkertijd proeft de lezer – als hij het kan volhouden – de onmacht van het geloof – moeten sterven – en de kracht van het geloof – blijven roepen: “Mijn God” – of “Abba – Vader”. Iedereen voelt aan dat geloven een uniek fenomeen is dat het unieke gebeuren van het sterven vergezelt en inspireert...

Al stervende blijft Jezus vertrouwen op God en blijft Hij Hem zijn leven aanbieden. De strijd op het kruis is het hoogtepunt van de keuze waarvoor het evangelie Jezus en elke mens stelt: durf je geloven dat wie zijn leven aan God en aan de mensen geeft, leven – zelfs eeuwig leven – zal vinden? Durf je geloven dat de Vader nabij is als je je leven geeft?

Hier opent zich het boek van de “Golgota-spiritualiteit” (cfr. G. Van Oyen): wie zijn leven schenkt, wint het leven.

Nog enkele accenten

De dood van Jezus is omgeven door twee elementen. Vooreerst **de duisternis** die drie uren duurt (v. 33) en vervolgens het scheuren van het voorhangsel van de tempel (v. 38).

1. **De duisternis** weerspiegelt iets aan de lezer: het kwaad is aan het winnen. Het toont misschien ook dat God zich boos maakt, omdat het kwaad het kan halen. En dat de duisternis de hele aarde bedekt, laat aanvoelen dat het sterven van Jezus een universele betekenis heeft.

2. Het scheuren van **het voorhangsel** van de tempel roept vele betekenissen op. Het gordijn dat het Heilige der Heiligen afschermd, scheurt waardoor dit Heilige der Heiligen opengaat: God zelf kan naar buiten treden en de mensen kunnen naar Hem toe. Bovendien zegt het dat de tijd van de Tempel voorbij is. Het nieuwe Heilige der Heiligen is voortaan Jezus (en naar Hem kunnen ook de heidenen gaan). De aanwezigheid van God is niet meer achter het voorhangsel van de tempel, maar in de Gekruisigde die er is voor Joden en heidenen. En misschien is er nog een band te maken met het begin van het evangelie: ‘Bij Jezus’ doop scheurde de hemel open en God riep: “Dit is Mijn Zoon”. Misschien is dezelfde betekenis er nu bij het sterven van Jezus op het kruis.

Enkele omstaanders spotten met de kreet van Jezus. Ze horen daarin de naam van Eli. En daarmee hopen ze nog een wondertje van Eli te zien. Daartoe reiken ze zure wijn aan, opdat Jezus dit nog zou meemaken. Maar dat gebeurt niet.

En als hoogtepunt is er het optreden van **de honderdman**. Hij “zag”! Dit zien betekent dat er iets geopenbaard wordt. Deze heiden spreekt een geloofsbelijdenis uit. Maar, ze is in de verleden tijd geformuleerd en zonder lidwoord “Waarlijk, deze was (!) een (!) Zoon van God” (v. 39). Het is het genie van de evangelist dat hier speelt. Marcus wil de lezer vrij laten in de interpretatie van de belijdenis. Marcus bedoelt de christelijke belijdenis: “De Zoon van God”.

Maar hij laat ruimte voor de lezer. Want de honderdman treedt voor de eerste keer op en is hij al gelovig? De ene lezer zal zeggen “ja”, de ander zegt: “Nog niet”. Daardoor wordt de lezer uitgenodigd persoonlijk na te denken over de identiteit van de Gekruisigde en zijn keuze te maken.

Deken Jaak Janssen